

JN

PER OMNIA AUXILIO

Samverkan över gränser

Februari - juni 2010

Eslövs kommun

SLUTRAPPORT FÖR PROJEKT INOM INTEGRATIONSFONDEN

Projektnamn: Per omnia auxilio - Samverkan över gränser
Projektanordnare: Eslövs kommun, Kommunledningskontoret
Projektperiod: 2010-02-01 -- 2010-06-30
Total projektkostnad: 170 441 kronor
Medfinansiärer: Vuxenutbildningen/SFI i Eslöv
Projektpartners: Föreningen Tamam, Lund – Eslöv samt Centro de educación permanente Mardeleva i SanLúcar i Spanien

För mer information, kontakta: Johanna Sundberg, bitr. utvecklingschef eller Elsa von Frisen 0703582812

Telefon/fax: 0413-62972

E-post: johanna.sundberg@eslov.se eller elsa.von.friesen@eslov.se

Ev. hemsida med projektinfo:

Rapportförfattare Josef Chaib

Telefon/fax: 0703064230

E-post: josef.chaib@eslov.se

Övriga rapporter eller annat material från projektet:

Sammanfattning

Syftet med projektet *Per omnia auxilio - Samverkan över gränser* är att utbyta erfarenheter kring integrationsarbetet med två spanska partnerorganisationer och på detta sätt uppnå en verksamhetsutveckling. I Eslöv arbetar den offentliga och ideella sektorn i nätverk i vissa projekt, men potentialen att få till stånd ett bredare samarbete är stort. Erfarenheterna av praktiska och kreativa arbetsmetoder från Centro de educación permanente (Ceper) Mardeleva, i Sanlúcar, Spanien, kan genom ett erfarenhetsutbyte mellan offentliga och ideella nyckelaktörer bidra till en strategisk påverkan och nya arbetsmetoder.

Efter genomfört erfarenhetsutbyte mellan Ceper Mardeleva i Sanlúcar, Spanien, och SFI Eslöv tillsammans med den ideella föreningen Tamam, har ett antal iakttagelser gjorts som kan bidra till verksamhetsutveckling i Eslövs kommun.

1. Svensk- respektive spanskundervisningen och vuxenutbildningen för invandrare är beroende av flexibilitet, tydlig målgruppsanpassning och ett stort engagemang från såväl lärare som studerande. Samma arbetssätt och metoder kan inte tillämpas oavsett sammanhang.
2. Såväl integrationen som den språkliga utvecklingen gynnas av att invandrare inlemmas i sociala sammanhang och aktiviteter samt uppmuntras till egna initiativ - inom ramen för undervisningen och utanför skolverksamheten.
3. Ett ökat samarbete mellan den offentliga och den ideella sektorn skulle ha en positiv inverkan på ovanstående två punkter, samtidigt som det skulle generera nya utvecklingsmöjligheter till fördel för det offentliga, för det ideella, och inte minst för tredjelandsmedborgarna.

Eftersom detta är ett så litet projekt har vi inte haft någon extern utvärderare ej heller någon förskottsansökan. Detta i samråd med handläggare Johan Nordqvist

Projektidén

Trots den övervägande kritiska bild som i Sverige omger Sydeuropeiska länders migrations- och integrationspolitik finns exempel på hur man i t.ex. Spanien förmår utnyttja invandrades färdigheter och drivkrafter i samband med språkundervisning. I Sverige är SFI (Svenska för invandrare) en väl etablerad undervisningsform, om än ofta föremål för diskussion. SFI Eslöv ser stora fördelar med att vidareutveckla det samarbete som finns med den ideella sektorn, för att uppnå en verksamhetsutveckling till fördel för tredjelandsmedborgarnas integration. På så sätt kan man bättre ta vara på invandrades intressen, individuella förutsättningar och engagemang, och samtidigt dra nytta av den ideella sektorns engagemang, kunskap och flexibilitet. Tredjelandsmedborgares behov av integrationsfrämjande innovativa insatser, tillsammans med den offentliga organisationens behov av utvecklade metoder inom SFI, låg till grund för projektidén.

Syftet med projektet var att utbyta erfarenheter med spanska partnerorganisationer, där erfarenheterna och traditionerna kring språkundervisning för invandrare skiljer sig åt i flera avseenden. Nya erfarenheter för båda sidor kan leda till verksamhetsutveckling enskilt och tillsammans, och till en strategisk påverkan kring integration och språkundervisning.

Projektupplägg

Projektet vänder sig till studerande vid SFI (tredjelandsmedborgare) - framför allt ungdomar i åldern 15-19, även om projektets resultat tveklöst kommer hela SFI-undervisningen och verksamheten till godo. Projektdeltagarna är Vuxenutbildningen/SFI Eslöv (lärare, verksamhetsutvecklare, studerande), den ideella föreningen Tamam, Kommunledningskontoret i Eslöv, samt Centro de educación permanente (Ceper) Mardeleva i Sanlúcar, Spanien.

Efter inledande kontakter med olika spanska partnerorganisationer kom vi i kontakt med Ceper Mardeleva i Sanlúcar, i Andalusien, Spanien. Deras erfarenheter och arbetsmetoder skulle innebära bäst förutsättningar att bidra i ett erfarenhetsutbyte. Kontakterna skedde inledningsvis över mail och telefon. Under besöket varvades deltagande i sociala aktiviteter med diskussionsträffar, presentationer och besök i undervisningsgrupper. De olika momenten medförde en god insikt och helhetssyn över verksamheten och låg till grund för gynnsamma diskussioner.

Metoder, samarbetsformer och erfarenheter förväntas kunna anpassas och appliceras på verksamheten i Eslöv. Trots skillnader i politiska och socioekonomiska förutsättningar finns uppenbara gemensamma utmaningar och angreppssätt - inte minst eftersom den europeiska integrationen medför liknande synsätt och i viss utsträckning en harmonisering av integrationsinsatser.

Projektets genomförande

De inledande kontakterna med olika spanska organisation var bra, med en stor ömsesidig förståelse och god personkemi. Det fanns en tydlig omtanke om att bidra och hjälpa varandra så mycket det går, vilket innebar hänvisning till nya kontakter när så behövdes. Med de skilda förutsättningar som dock råder är det svårt att på förhand definiera vilken potential utbytet besitter. God planering är oundgängligt, men måste kombineras med en lyhördhet och beredskap på nya intryck.

Projektets upplägg tog sin utgångspunkt i tidigare genomförda aktiviteter och analyser, av kommunen och av Tamam, som visar på fritidsaktiviteters och föreningslivets betydelse för integration och språkinläring. Tredjelandsmedborgarnas behov har identifierats genom deltagande i aktiviteter, genom samtal och genom diskussioner med lärare och verksamhetsledare. Representant för SFI-studerande har utsetts av lärare i diskussion med ett antal relevanta kandidater (tredjelandsmedborgare, möjlighet att delta i erfarenhetsutbytet osv.). Tredjelandsmedborgaren har följaktligen deltagit under hela genomförandet av projektet och har likhet med övriga deltagare bidragit med muntligt och skrivet underlag för slutrapport och med förslag på utvecklingsinsatser och nya idéer.

Projektparternas olika bidrag bestod av att Vuxenutbildningen bidrog med lärare, verksamhetsutvecklare, och representant för SFI-studerande/tredjelandsmedborgare; Tamam bidrog med verksamhetsutvecklare med erfarenhet av arbete med invandrare. Kommunledningskontoret bidrog med utvecklare med ansvar för mångfalds- och

integrationsfrågor samt projektledningsresurs. På plats i Spanien fanns lärare, verksamhetsansvariga och studerande från Ceper Mardeleva i Sanlúcar.

Kommunledningskontoret har också kontakt med projektet Primus Motor, som ägs av Herbert Felixinstitutet och finansieras av Integrationsfonden. Primus Motor har bidragit med komplettering av behovsanalys och fördjupat samarbete med föreningslivet, som visar på tredjelandsmedborgares erfarenheter av och föreställningar om föreningslivet i Sverige och dess betydelse för integration. Dessa behov har konkretiserats och tjänade också som underlag för diskussionerna med den spanska partnerorganisationen.

Ett flertal nyckelpersoner inom kommunen och inom föreningslivet har informerats och deltagit i samtal och uppföljande diskussioner efter erfarenhetsutbytet. På så sätt sprids idéer och resonemang och förslag kan komma olika verksamheter till godo.

Det transnationella erfarenhetsutbytet med Ceper Mardeleva i Spanien var själva kärnan i projektet. Det bestod av förberedande kontakter och upplägg; deltagande i sociala aktiviteter med lärare och studerande; presentationer av verksamheter, förutsättningar, och utmaningar; besök i undervisningsgrupper; samt diskussioner om gemensamma nämnare och möjliga utvecklingsområden.

Resultat och erfarenheter

Resultat utifrån mål och planerade aktiviteter

Mål: Skapa nya plattformar för samarbete mellan civilsamhällena i Sanlúcar och Eslöv

Tillsammans med representanter för Ceper Mardeleva i Sanlúcar diskuterades möjliga framtida samarbeten mellan orterna. I första hand diskuterades hur utbildning och integration av invandrare kan utvecklas genom transnationella samarbeten, mellan Sverige, Spanien och ytterligare EU-länder. Samarbeten mellan civilsamhällena - i form av respektive organisations samverkanspartner på hemmaplan - är en naturlig följd och vidareutveckling av detta.

Mål: Skapa nya kanaler för samarbete mellan kommunen och ideella organisationer i Eslöv

Genom att delta i projektet tillsammans och ta del av det som görs i Spanien har det med tydlighet framgått vilka ytterligare möjligheter som finns för kommunen och föreningslivet att samarbeta närmare. Resan har fördjupat de redan goda kontakterna.

Mål: Skapa bestående nätverk mellan kommunerna och skolorna i Sanlúcar och Eslöv

Ceper Mardeleva i Sanlúcar kommer otvetydigt att läggas till raden av de internationella organisationer som SFI Eslöv har kontakt med. Utöver det finns ett genuint intresse för ett vidareutvecklat samarbete, där också tidigare kontakter kan involveras. Det framgångsrika utbytet borgar för ett gynnsamt samarbete med stora vinster.

Mål: Utbyta erfarenheter kring pedagogik, introduktionsprogram och aktiviteter för nyanlända invandrare för vidare verksamhetsutveckling

Under de diskussionstillfällen som ägde rum på plats diskuterades organisatoriska frågor, metoder och olika perspektiv på utbildning och integration. Dessa fördjupades genom besök i undervisningsgrupper och samtal med spanskstuderande invandrare. Arbete och språk som två nycklar till integration delas av samtliga inblandade. Därtill lyftes motivation, flexibilitet och

sociala aktiviteter som viktiga faktorer för att såväl språkinläring som integration i stort ska slå väl ut. Förutsättningarna är i hög grad olika mellan de två samhällena, men trots det så finns klara och konkreta lärdomar för båda parter.

Aktivitet: Planeringsmöte, förberedelser av workshops och aktiviteter i Spanien

Alla deltog (Klk, SFI, tredjelandsmedborgare, förening). Förberedelserna gjordes dels gemensamt – där syfte, övergripande upplägg och ambitioner diskuterades – men också enskilt där vardera part förberedde presentation och relevanta frågeställningar utifrån sitt intresse. Därigenom säkras att lärdomar, resultat och eventuellt nya samarbeten utvecklas i linje med det långsiktiga intresset för vardera part. SFI Eslöv hade särskilt uppdrag att hålla kontakt med Sanlúcar och planera upplägg utifrån frågeställningarna.

Aktivitet: Studiebesök med aktivt erfarenhetsutbyte

Alla deltog. Utifrån projektidén, frågeställningarna och samtalen med Ceper Mardeleva i Sanlúcar genomfördes det planerade upplägget, innefattande heldagsaktivitet med spanskstuderande, diskussionsträffar med personal och besök i undervisningsgrupper. Utöver de på förhand identifierade punkterna restes ett antal nya frågeställningar som diskuterades på plats.

Aktivitet: Uppföljningsmöte med redogörelse i resp. organisation om metodik och lärdomar

Alla deltog. Precis som förberedelser sker uppföljningsmöte separat för vardera partner och gemensamt. Genom att avrapportera och diskutera enskilt ges perspektiv och distans till projektresultatet. Den gemensamma bilden är dock central för verksamhetsutvecklingen i stort, eftersom den bygger på samverkan.

Aktivitet: Utvärdering och uppföljning, diskussion om besök i Sverige

Alla deltog. Projektet följs upp och utvärderas gentemot den ursprungliga projektplanen och målsättningarna och de övergripande ambitionerna och syftet med projektet. Vardera samarbetspartner - SFI Eslöv, Kommunledningskontoret, tredjelandsmedborgare och föreningen Tamam - bidrar med sitt perspektiv. Inför projektet påbörjades diskussioner om ett motsvarande besök i Sverige, för att ytterligare fördjupa samarbetet och utbyte erfarenheter. På plats i Sanlúcar diskuterades detta kort, och i samband med uppföljning och avrapportering i Sverige avses denna diskussion att tas upp igen. För båda parter finns intresse, inte minst eftersom båda parter möter både lokala och strukturella förändringar i verksamheten.

Resultat, nya erfarenheter och principerna för integration

Projektet kan utan tvekan relateras till flertalet av EU:s elva grundprinciper för integration. I synnerhet fokuseras på principerna 3, 4, 5 och 7 – vilkas betydelse tydligt bekräftades genom erfarenhetsutbytet (se nedan). Tillämpningen av dessa är uppenbar, och i viss utsträckning finns också tecken på vidareutveckling av dessa principer - såsom betydelsen av sysselsättning som inte är arbete (se princip 3).

För den egna organisationen är det tydligt hur svenskundervisningen för invandrare ständigt måste sättas i relation till den kontext i vilken invandrarna befinner sig. Detta diskuteras ofta i arbetsmarknadspolitiska termer, med avseende på framför allt yrkes-SFI och vikten av praktik, medan andra sysselsättningar ibland marginaliseras i debatten. Genom projektet har det tydliggjorts att "väntan på arbete" inte får vara en ursäkt för agerande från vare sig det offentliga sida eller från den SFI-studerandes. Egna initiativ måste uppmuntras, tas tillvara

och slås vakt om – vare sig de är relaterade till arbete, praktik eller aktiviteter inom den ideella sektorn.

Hos det offentliga måste det finnas en större kunskap om detta så att lämpliga samverkansformer och metoder kan utvecklas och eventuella perspektivförflyttningar kan ske. Det samarbete som SFI Eslöv och föreningslivet - genom föreningen Tamam - initierat redan innan projektet har konsoliderats väsentligt, mycket tack vare stärkta relationer och erfarenhetsutbyte även inom projektgruppen. Förutsättningarna för ytterligare transnationella projekt med föreningslivets medverkan bedömer vi som goda. Sådana framtida projekt kommer att kunna ta sin utgångspunkt i det vardagliga samarbete som påbörjats mellan SFI Eslöv och Tamam. Denna form av samverkan kan även stå som modell för andra aktörer, både inom Eslöv och i andra delar av landet och inom andra EU-länder.

De elva europeiska grundprinciperna för integration

3. Sysselsättningen är en väsentlig del av integrationsprocessen och är avgörande för invandrarnas delaktighet, för invandrarnas bidrag till värdsamhället och för att synliggöra dessa bidrag

Grundläggande för att tillägna sig värdlandets språk, vilket i många avseenden är centralt för integrationen, är att invandraren känner motivation och att utbildningen är relevant. Många av invandrarna som studerade spanska i Sanlúcar gör detta vid sidan om sina studier, och vid CEPER har man stor respekt, förståelse och flexibilitet för detta. Frånvaro, gruppindelning och ämnena för undervisningen kan få sin prägel beroende på vardagssysselsättningen och jobbet som invandrarna har. Detsamma gäller vikten av sysselsättning som inte är arbete, exempelvis andra studier, föreningsliv och sociala relationer - vilka för många invandrare, inte minst unga, innebär en social och individuell trygghet.

4. Grundläggande kunskap om värdsamhällets språk, historia och institutioner är absolut nödvändig för integrationen. Att ge invandrarna möjlighet att förvärva denna grundläggande kunskap är viktigt för en framgångsrik integration

Medan språk är ett centralt tema för integrationen både i Spanien och i Sverige skiljer sig arbetssättet något åt vad gäller teman kring historia och andra samhällsorienterande ämnen och aktiviteter. Projektet har tagit sin uttryckliga utgångspunkt i ambitionen att öka graden av samhällsaktiviteter just för att stärka kopplingen mellan språket och värdlandet i stort.

5. Utbildningsinsatser har avgörande betydelse för att göra invandrarna, och i synnerhet deras efterkommande, beredda att bli mer framgångsrika och aktiva deltagare i samhällslivet

Både i Sanlúcar och i Eslöv sker språkundervisningen för invandrare inom ramen för övrig offentlig vuxenutbildning. Därigenom skapas en självklar grund för vidare utbildning och för ett livslångt lärande oavsett ålder och oavsett förkunskaper. Både den formella utbildningens och lärandets betydelse för trygghet, sysselsättning och ett aktivt medborgarskap poängteras av lärare i såväl Sanlúcar som Eslöv, och betydelsen verkar öka i EU i stort.

7. Ofta förekommande samspel mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare är en grundläggande mekanism för integration. Gemensamma forum, en interkulturell dialog, utbildning om invandrare och invandrarkulturer och stimulerande levnadsförhållanden i stadsmiljön ökar samspelet mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare

Det övergripande syftet med projektet - att utveckla SFI-undervisningen tillsammans med föreningslivet - bygger på en uppfattning om att integration sker bäst i dialog och aktiviteter mellan människor i naturliga och sociala miljöer. Integration av invandrare kan aldrig äga rum i ett vakuum, och för den stora andel som saknar arbete - bl.a. ungdomar - är fritidsaktiviteter tillsammans med andra människor och kulturer en förutsättning för språklig och social utveckling. Detta bekräftades ytterligare under besöket i Spanien och det gavs flera exempel på sociala aktiviteters betydelse för språkinläring, för undervisningsgruppens funktion, för individernas trygghet och välmående och för individernas och gruppens resultat i utbildningen.

Slutsatser och förslag

Efter genomfört erfarenhetsutbyte mellan Ceper Mardeleva i Sanlúcar, Spanien, och SFI Eslöv tillsammans med den ideella föreningen Tamam, har ett antal iakttagelser gjorts som kan bidra till verksamhetsutveckling i Eslövs kommun.

1. Svensk- respektive spanskundervisningen och vuxenutbildningen för invandrare är beroende av flexibilitet, tydlig målgruppsanpassning och ett stort engagemang från såväl lärare som studerande.

Samma arbetssätt och metoder kan inte tillämpas oavsett sammanhang. Såväl praktiska lösningar – kring gruppindelningar, schema och antagningsförfarande – som en öppen och tillåtande atmosfär är viktigt för individerna som deltar och för deras språkutveckling och integration i samhället. Det kan handla om att uppmuntra studerandes initiativ, erbjuda kvällsundervisning för dem som arbetar, ha äldregrupper med särskilda kulturaktiviteter och mycket mer.

2. Såväl integrationen som den språkliga utvecklingen gynnas av att invandrare inlemmas i sociala sammanhang, aktiviteter och uppmuntras till egna initiativ.

Både inom ramen för undervisningen och utanför skolverksamheten, i exempelvis föreningslivets regi, kan aktiviteter och relationer stärka tryggheten, självförtroende och umgänget i det nya samhället. Utöver de uppenbara fördelarna för ett aktivt och hälsosamt medborgarskap med egenmakt stärker detta gruppen och undervisningen i vardagen. Aktiviteter kan utgå ifrån undervisningsgruppens sammansättning, men också utgå ifrån deltagarnas fritidsintressen.

3. Ett ökat samarbete mellan det offentliga och den ideella sektorn skulle ha en positiv inverkan på ovanstående två punkter, samtidigt som det skulle generera nya utvecklingsmöjligheter till fördel för det offentliga, för föreningen, och inte minst för tredjelandsmedborgarna.

För offentliga organisationer finns mycket att vinna på ett ökat samarbete med ideella organisationer. Å ena sidan handlar det om att lära av den kunskap, flexibilitet och det engagemang som finns i föreningslivet, å andra sidan handlar det om att utveckla samarbetsformer som inte innebär att det offentliga tar över den ideella sektorns arbetsuppgifter. Projektet har inneburit goda insikter för deltagarna om de många förtjänsterna med offentlig-ideell samverkan, vilka kommer att spridas även utanför det direkta verksamhetsområdet till övriga delar av utbildningssektorn och Eslövs kommun.